

Dosarul nr. 2ra-232/23
2-20048526-01-2ra-08022023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. T. Prutean)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Pruteanu, I. Cotruță, I. Țurcan)

ÎNCHEIERE

07 iunie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Aliona Miron
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Organizația de Creditare Nebancară „Cash&Go” Societate cu Răspundere Limitată,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ivan Scobioala împotriva Organizației de Creditare Nebancară „Cash&Go” Societate cu Răspundere Limitată, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței cu privire la constatarea nulă a clauzelor contractuale și încasarea sumei,

împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Organizația de Creditare Nebancară „Cash&Go” Societate cu Răspundere Limitată și a fost menținută hotărârea din 09 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 08 mai 2020, Ivan Scobioala a depus cerere de chemare în judecată împotriva OCN „Cash&Go” SRL, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței cu privire la constatarea nulă a clauzelor contractuale și încasarea sumei.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la data de 15 septembrie 2019 a încheiat un contract de credit nr.7/3120 cu OCN „Cash&Go” SRL, în temeiul căruia reclamantul a beneficiat de un credit în mărime de 7 000 de lei, cu o dobândă de 730% anual - 2% pe zi (pct.3.1 din contract), care urma să fie rambursat în termen de 20 zile.

Totodată, a indicat precum că în conformitate cu pct.3.6. din contract a fost prevăzută obligația de plată a amenzii în mărime de 330 de lei calculată la a 3-a și a 15-

a zi de întârziere și o penalitate în mărime de 4% din suma restantă pentru fiecare zi de întârziere, care se calculează începând cu a 15-a zi de întârziere.

A susținut că a admis întârzieri la achitarea creditului, iar compania de creditare i-a solicitat restituirea unei sume exagerat de mari.

În vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă Ivan Scobioala în luna octombrie 2019, prin intermediul reprezentantului său a adresat companiei OCN „Cash&Go” SRL o cerere amiabilă, potrivit căreia, reieșind din faptul că contractul de credit conține clauze abuzive, a propus creditorului achitarea restanței la corpul împrumutului și o dobândă de 12 % anual pentru perioada de întârziere, iar creditorul a refuzat oferta reclamantului și a continuat să ceară de la reclamant o sumă exagerată.

Dat fiind că creditorul, prin reprezentanții săi a continuat să intimideze, să șantajeze reclamantul și familia acestuia, reclamantul a împrumutat bani și a achitat suma pretinsă de creditorul OCN „Cash&Go” SRL, în total 28 380 de lei, fapt ce se confirmă prin copiile bonurilor de plată anexate la materialele cauzei.

La data de 10 decembrie 2019, după ce a achitat datoria Ivan Scobioala, nefiind de acord cu creditorul, considerând clauzele contractuale menționate abuzive, s-a adresat către Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, care în conformitate cu art.281 din Legea nr.105 din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor este organul competent de a constata clauzele abuzive în contractele cu consumatorii, iar până la moment Agenția nu a emis nici un act de constatare pe cazul dat.

A relatat că contractul de credit a fost încheiat în ziua adresării reclamantului pentru acordarea creditului și este evident că clauzele contractuale care prevăd plata dobânzii în mărime de 730% anual, amenzii în mărime de 330 de lei și a penalității în mărime de 4% pe zi, nu au fost negociate, OCN „Cash&Go” SRL folosind același tip de contract pentru o multitudine de clienți, iar reclamantul având doar opțiunea de a accepta sau a refuza contractul.

A susținut că nu a negociat și nici nu a avut posibilitatea reală de a negocia și de a se familiariza cu condițiile contractuale, iar în acest sens reclamantul consideră clauzele prevăzute la pct.3.1 și 3.6 din contractul de credit abuzive.

Totodată, a indicat că la momentul încheierii contractului rata de baza a BNM era de 6,5%, iar rata medie a dobânzilor la creditele de consum noi acordate pe un termen de până la o lună era de 10,91%, fapt ce se confirmă prin raportul anexat la materialele cauzei.

Conform recomandării nr.13 a CSJ privind relația rezonabilă dintre dobânzile practicate pe piața financiară non bancară și rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei pentru participanții la piața non bancară este rezonabilă rata dobânzii calculată conform sumei următoarelor componente: 1. Costul creditorului atragerii mijloacelor financiare (pentru calculare se folosește rata de referință interbancară (CHIBOR) la data acordării împrumutului, 2. Profitul creditorului de aproximativ jumătate din costul indicat la componenta nr.1, 3. Cheltuielile suportate de creditor și costurile aferente menținerii rezervei instituționale de aproximativ 4-5%.

Prin urmare, la data de 15 septembrie 2019 o dobândă rezonabilă ar fi de 16.34% (7,56% rata CHIBOR+ (7,56%/2) + 5%), iar dobânda contractuală în mărime de 730% anual este excesiv de mare și dezavantajează reclamantul contrar bunei-credințe.

Conform Directivei 93/13/CI.E a Consiliului Europei din 05 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, pct.1. lit. e) al anexei la art.3. alin.(3) sunt considerate clauze abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator în special dispozițiile care impun, cu titlu de penalități, consumatorului care nu și-a îndeplinit obligațiile o despăgubire într-un quantum disproporționat de mare.

Astfel, pe lângă faptul că clauza penală nu a fost negociată, reclamantul consideră că mărimea acesteia (4% zilnic - 1460% anual) este disproporționat de mare în raport cu prejudiciul adus creditorului prin neachitarea în termen a creditului.

Potrivit Recomandării nr.95 din 06 decembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție, dacă se constată că penalitatea este disproporționată, clauza contractuală se declară nulă, dat fiind caracterul ei abuziv.

Conform art.328 alin. (1)-(2) din Codul Civil, nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atât pe cale de acțiune, cit și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce a ascultat opiniile participanților la proces. Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părțile actului lovit de nulitate sau succesorii acestora.

Potrivit art.329 alin. (1) din Codul Civil, în contractele cu consumatorii sunt nule clauzele abuzive, precum și clauzele prin care se derogă de la dispozițiile legale de la care este interzis a se deroga în detrimentul consumatorului.

Conform art.332 alin. (1) din Codul Civil, dispozițiile legale privind nulitatea actului juridic se aplică în mod corespunzător când doar una sau mai multe clauze ale sale sânt supuse nulității.

În conformitate cu art.1076 alin. (1) din Codul Civil, clauza abuzivă este lovită de nulitate absolută.

A menționat că deși pârâtul a inserat în contractul de credit declarația prin care reclamantul recunoaște că a luat cunoștință de conținutul și condițiile contractului de credit și le acceptă, faptul că clauzele contractuale contravin normelor imperative, constituie temei de nulitate absolută, iar nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către împrumutat a clauzei lovite de nulitate, iar în acest sens Ivan Scobioala a considerat că pct.3.1 și 3.6 din contractul de credit nr.7/3120 din 15 septembrie 2019 urmează a fi declarate nule.

În sensul normelor legale pre citate, având în vedere că clauzele contractuale sunt nule, creditorul trebuie să restituie reclamantului sumele achitate de acesta, în baza clauzelor nule, astfel creditorul este ținut să restituie reclamantului suma de 21 380 lei (28 380 de lei – 7000 de lei).

Prin cererea din 11 noiembrie 2020 cu privire la micșorarea cuantumului pretențiilor Ivan Scobioala a solicitat: constatarea ca fiind abuzivă și nulă clauza contractuală nr.3.1 din contractul nr.7/3120 din 15 septembrie 2019, care prevede

dobândă de 2% pe zi, 730% anual, constatarea ca fiind abuzivă și nulă clauza contractuală nr.3.6 din contractul nr. 7/3120 din 15 septembrie 2019, care prevede amenda de 330 de lei pentru a 3-a zi de întârziere și amendă de 330 de lei pentru a 15-a zi de întârziere, constatarea ca fiind abuzivă și nulă clauza contractuală nr.3.6 din contractul 7/3120 din 15 septembrie 2019, care prevede penalitate de 4% pe zi, începând cu a 15-a zi de întârziere, încasarea de la OCN „Cash&Go” SRL, în beneficiul lui Ivan Scobioală a sumei de 18 580 de lei.

Prin hotărârea din 09 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă acțiunea și s-a constatat drept abuzive și nule clauza contractuală nr. 3.1 din contractul nr. 7/3120 din 15 septembrie 2019, care prevăd dobânda de 2% pe zi, 730% anual, clauza contractuală nr. 3.6 din contractul nr. 7/3120 din 15 septembrie 2019, care prevede amenda de 330 de lei pentru a 3-a zi de întârziere și amendă de 330 de lei pentru a 15-a zi de întârziere și clauza contractuală nr. 3.6 din contractul 7/3120 din 15 septembrie 2019, care prevede penalitatea de 4% pe zi, începând cu a 15-a zi de întârziere. S-a restituit din contul OCN „Cash&Go” SRL în beneficiul lui Ivan Scobioala suma de 18 580 de lei. S-a încasat din contul OCN „Cash&Go” SRL în beneficiul statului, taxa de stat în mărime de 657,40 de lei.

La data de 11 noiembrie 2021 OCN „Cash&Go” SRL a declarat apel împotriva hotărârii din 09 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă.

Prin decizia din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de OCN „Cash&Go” SRL și a fost menținută hotărârea din 09 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, reieșind din conținutul contractului de credit încheiat cu consumatorul instanța de apel a observat că clauzele contractuale a cărei nulitate s-a pretins (pct.3.1 și pct.3.6) într-adevăr sunt abuzive în condițiile în care contravin principiilor bunei credințe, contrar aserțiunilor apelantei nu au fost negociate individual cu Ivan Scobioala, prin ele însele creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, dezechilibrul creat fiind în detrimentul consumatorului Ivan Scobioala, or pentru un credit în valoare de 7 000 de lei acordat pentru 20 zile consumatorului, organizația nebancară (OCN „Cash&Go” SRL) a pretins de la Ivan Scobioala Ivan achitarea a 25 580 de lei, o sumă de aproape 4 ori mai mare decât cea acordată.

În argumentarea acestei poziții, instanța de apel a reținut și faptul emiterii la data de 16 martie 2020 de către Agenția pentru protecția consumatorului (acum Agenția pentru Protecția Consumatorului și Supravegherea Pieței) a actului cu nr.16 prin care s-a constatat existența clauzelor abuzive (pct.3.1. și pct.3.6) din contractul de credit nr.7/3120 din 15 septembrie 2019 încheiat între Ivan Scobioala și OCN „Cash&Go” SRL.

În această ordine de idei, instanța de apel a învederat că prin clauză contractuală în litigiu care să nu fi fost negociată se înțelege că contractul de credit, încheiat cu

consumatorul este pre-formulat, standard, clauzele fiind prestabilite de către creditor, fără să fi dat consumatorului Ivan Scobioala posibilitatea de a modifica sau înlătura vreuna dintre clauze, iar eventualele diferențe dintre ele nu se datorează negocierii cu clienții, ci particularităților fiecărui client în parte.

Instanța de apel a reținut, în condițiile în care Ivan Scobioala a achitat OCN „Cash&Go” SRL în total suma de 25 580 de lei, suma de 18 580 de lei achitată în plus la contractul de credit nebanca nr.7/3120 din 15 septembrie 2019, în temei legal a fost restituită reclamantului intimat.

Subsecvent, instanța de apel a menținut hotărârea instanței de fond și în partea cheltuielilor de judecată, cu încasarea acesteia conform art.94 CPC de la pârâta apelantă în beneficiul statului, în condițiile în care pârâta a pierdut procesul, iar reclamantul prin lege a fost scutit de plata taxei de stat în sumă de 657,40 de lei.

La data de 26 ianuarie 2023, OCN „Cash&Go” SRL a declarat recurs împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă sau remiterea cauzei spre rejudecare în prima instanță sau, după caz, în instanța de apel.

În motivarea recursului s-a invocat că la momentul negocierii și încheierii contractului de credit nebanca nr. 7/3120 din 15 septembrie 2019 nu exista o normă legală care să reglementeze mărimea dobânzii de utilizare a creditului, precum și existența interdicției organizațiilor de creditare nebanca de a aplica și încasa oricare plăți aferente unui contract de acordare a creditului nebanca cu o valoare totală, care să depășească valoarea debursată conform contractului respectiv.

A susținut că contractul a fost încheiat cu consumatorul Ivan Scobioala, care a avut dreptul să primească informații de la societate, care să-i permită să compare mai multe oferte pentru a lua o decizie cu privire la eventuala încheiere a unui contract de credit nebanca, până la încheierea acestuia.

Totodată, a indicat precum că instanța a aplicat eronat prevederile art. 1244 alin. (1) din Codul Civil, or, nu au fost analizate și prevederile alin. (2) al aceluiași articol și faptul că OCN „Cash&Go” SRL desfășoară o activitate de creditare nebanca, care este reglementată de Legea nr. 1 din 16 martie 2018 cu privire la organizațiile de creditare nebanca.

A invocat că instanța de apel nu a ținut cont că intimatul nu a rambursat creditul la data indicată în pct. 5.1 al contractului de credit nebanca nr. 7/3120 din 15 septembrie 2019, dar l-a rambursat după o perioadă de întârziere, pentru care au fost calculate dobânda și penalitatea.

A mai menționat că clauzele contractului de credit nebanca sunt clare și nu necesită cunoștințe speciale. Mai mult ca atât, instanța de apel nu s-a pronunțat în privința declarației înserate în partea de jos a contractului de credit nebanca nr. 7/3120 din 15 septembrie 2019, pe care Ivan Scobioala a semnat-o personal.

A reținut că instanțele ierarhic inferioare, constatând caracterul abuziv al clauzelor contractului de credit nebanca nr. 7/3120 din 15 septembrie 2019 și anume pct. 3.1 și

3.6 din motivul lipsei negocierilor și lipsei bune-credințe ale OCN „Cash&Go” SRL, nu s-au expus asupra legalității și temeiniciei asupra fiecărei clauze în parte și nu s-au expus asupra faptului că în conformitate cu pct. 4 din contractul de credit nebanca Ivan Scobioala avea dreptul de a renunța la contractul de credit nebanca în termen de 14 zile calendaristice.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 27 septembrie 2022.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa recurente OCN „Cash&Go” SRL, prin intermediul poștei electronice, la data de 30 noiembrie 2022 (f.d. 196, Vol. I).

Astfel, recursul, declarat la 26 ianuarie 2023, este în termen.

La 08 februarie 2023, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților Ivan Scobioala și Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 10, Vol. II).

Prin referința depusă la 13 martie 2023, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de OCN „Cash&Go” SRL nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevelopativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de OCN „Cash&Go” SRL, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de OCN „Cash&Go” SRL, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Organizația de Creditare Nebancară „Cash&Go” Societate cu Răspundere Limitată se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Aliona Miron

Mariana Pitic